

1. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
2. האגודה לזכויות האזרח בישראל
3. קאנון (LAW) – העמותה הפלסטינית להגנה על זכויות אדם והסביבה
4. רופאים לזכויות אדם
5. בצלם – מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים
6. הועד הציבורי נגד עינויים בישראל
7. המוקד להגנת הפרט

באמצעות עו"הד מרואן דלאל ו/או חסן ג'בארין ו/או ארנה כהן
ו/או סוהאד בשארה ו/או מוראד אל-סאנע ו/או גדיר ניקולא ו/או עביר בכר
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ת.ד. 510 שפרעם 20200 טלפון: 9501610 - 04, פקס: 9503140 – 04

העותרים

נ ג ד

1. יצחק איתן, אלוף פיקוד המרכז בצה"ל
2. שאול מופז, ראש המטה הכללי בצה"ל
3. בנימין בן אליעזר, שר הביטחון
4. אריאל שרון, ראש הממשלה
כולם על ידי פרקליטות המדינה,
מרחוב סלאח אל-דין 29
ירושלים

המשיבים

בקשה לפי פקודת בזיון בית משפט

בית המשפט הנכבד מתבקש להטיל על המשיבים תשלום קנס והוצאות מרתיעות לדוגמא, מכוח סעיף 6 לפקודת בזיון בית משפט, וזאת לאור הפרת המשיבים את צו בית המשפט הנכבד מיום

18.8.2002, אשר אסר על המשיבים לעשות שימוש באוכלוסיה אזרחית פלסטינית לצרכים צבאיים, לרבות איסור שימוש בהם כ"מגינים אנושיים", כבני ערובה ואו במהלך "נוהל שכך".

אלה הם נימוקי הבקשה :

1. העתירה שבהקשרה ניתן הצו נשוא בקשה זו הוגשה ביום 5.5.2002. העתירה ביקשה כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים להימנע מלעשות שימוש באוכלוסיה אזרחית פלסטינית בעת פעילותו הצבאית, לרבות איסור השימוש בהם כ"מגינים אנושיים" או כבני ערובה.

2. לאחר הגשת העתירה הודיעו המשיבים, ביום 20.5.2002, כי הוצאה פקודה המונעת מחיילי צה"ל לעשות שימוש באוכלוסיה אזרחית פלסטינית כ"מגינים אנושיים" או כבני ערובה. עוד הוסיפו המשיבים, כי הם מאפשרים למפקד הצבאי בשטח להחליט על "הסתיעות" במי מהאוכלוסיה האזרחית הפלסטינית במהלך פעילות צבאית, אם לפי שיקול דעתו של אותו מפקד צבאי לא נשקפת סכנה ל"מסייע".

3. העותרים טענו לכל אורך העתירה, ובפני בית המשפט הנכבד ביום 21.5.2002, כי אותו "סיוע" שהותר על ידי המשיבים על פי שיקול דעת המפקד הצבאי בשטח, מהווה שימוש באוכלוסיה אזרחית כ"מגן אנושי" או כבני ערובה, המנוגד לרצון אותם "מסייעים", ובניגוד למשפט הבינלאומי והישראלי, כמפורט בפרוטרוט בעתירה עצמה.

4. ביום 14.8.2002 נהרג נידאל אבו מוחסן, בן 19, בעת שחיילים מטעם המשיבים אילצו אותו לבצע מטלות צבאיות במסגרת נוהל המכונה "נוהל שכך": אילוץ אזרח פלסטיני ללכת בפני כוח צבאי, לנקוש על דלת בית שכנים, ולבקש ממי שהצבא מבקש לעצור או מאחרים לצאת החוצה.

5. ביום 18.8.2002 פנו העותרים לבית המשפט הנכבד בבקשה שיוציא צו ביניים המונע מהמשיבים לעשות כל שימוש במי מהאוכלוסיה האזרחית הפלסטינית כ"מגינים אנושיים" או כבני ערובה, לרבות השימוש בהם לצורך כל פעילות צבאית כגון "נוהל שכך", באופן מוחלט ובלתי תלוי בשיקול דעתו של גורם צבאי כלשהו.

6. בו ביום בית המשפט הנכבד הוציא מלפניו צו ביניים ארעי כמבוקש, וביקש את תגובת המשיבים. תגובה זו טרם הוגשה לבית המשפט הנכבד עד עצם היום הזה. לאחר ארבע בקשות לאורכה מטעם המשיבים, החליט בית המשפט הנכבד ביום 17.10.02, כי צו הביניים הארעי יעמוד בעינו עד "אשר תימסר לבית המשפט תגובת המשיבים לבקשה לצו ביניים ללא הגבלת זמן ותינתן החלטה לאחר קבלת התגובה".

7. חרף צו בית המשפט הנכבד האוסר על המשיבים, באופן מוחלט, לעשות כל שימוש במי מהאוכלוסיה האזרחית הפלסטינית כ"מגינים אנושיים" או כבני ערובה, או להסתייע בהם בצורה של "נוהל שכן", מתברר שהמשיבים או מי מטעמם הפרו ביותר מהזדמנות אחת את אותו צו של בית המשפט הנכבד.

8. להלן פירוט המקרים הידועים לעותרים של הפרות צו בית המשפט הנכבד מיום 18.8.2002. מידע זה מבוסס על עדויות שנגבו על ידי העותר 5, ואשר רוכזו בדו"ח מטעמו בשם "מגן אנושי: שימוש באזרחים פלסטינים כבמגינים אנושיים בניגוד לצו בג"ץ".

רצ"ב דו"ח ארגון בצלם מנובמבר 2002 כנספח לבקשה זו שסימנו ע/ 21.

סמיר מוחמד חמידאן

9. מר חמידאן, בן 28, נשוי ואב לשני ילדים, עובד כפקיד ברשות הפלסטינית. הוא מתגורר בדיר אל-בלח שברצועת עזה. ביום 23.8.2002, בסביבות השעה 4:30 לפנות בוקר, אולץ מר חמידאן על ידי חיילי צה"ל, תחילה לבדו, ולאחר מכן יחד עם שכנו אחמד אבו עמרה, לצעוד תחת אש הצבא כלפי אדם שהצבא ניהל מרדף נגדו, כדי שהאחרון יסגיר את עצמו לכוחות הצבא. הצבא ביקש מהשניים להביא את מי שביקש לעצור "חי או מת". להלן עדותו של מר חמידאן לגבי אותו אירוע:

"אני מתגורר בדירה בת שלושה חדרים. הדירה נמצאת מעל בית הוריי. ביתי נמצא כ-300 מטרים ממערב להתנחלות כפר דרום. בדרך כלל, תושבי האזור לא יוצאים מבתיהם אחרי תפילת הערב, שמסתיימת בסביבות השעה 19:00. הסיבה לכך היא שהצבא הישראלי יורה באזור, במיוחד על הרחוב שלנו, רחוב אל-מזרעה.

ביום חמישי, 22.8.02, הייתי בביתי, כהרגלי. בסביבות השעה 21:00, נפתחה אש אינטנסיבית לעבר האזור שלנו ועל ביתנו. האש נורתה ממקלעים כבדים. כשנורו פצצות תאורה מעל גג ביתנו, החלו הילדים לצעוק.

במהלך הלילה שמעתי צעקות של איש שמבקש עזרה. הסתכלתי דרך החלון ושאלתי את שכניי מה מקור הקול. שאלתי אותם אם יש להם פצוע בתוך הבית, אך השכן ענה כי קול הפצוע מגיע מהבית שלי. לאחר מכן, אמי שסובלת מבעיות בריאות, עלתה לביתנו בזחילה מקומת הקרקע. השעה הייתה בסביבות 04:30 לפנות בוקר. היא שאלה אותי אם נפצעתי והשבתי שלא. אמי ביקשה מכולנו לרדת לקומת הקרקע מכיוון ששם בטוח יותר. הדרך לקומת הקרקע מסוכנת כי צריך ללכת על גג הבית כדי

להגיע למדרגות ובמשך הזמן הזה נמשך הירי ונורו גם פצצות תאורה. לכן, היה עלינו לזחול על הבטן. חיבקתי את ילדי וזחלתי איתם. אישתי, הנמצאת בחודש השביעי להריונה, ואמי, זחלו גם הן, עד שהגענו למדרגות וירדנו לקומת הקרקע. התחבאנו בחדר בטוח בבית.

שמענו יריות לכיוון החדר וראינו ניצוץ קליע עובר מול החלון המערבי. שמענו רעש של בולדוזר מתקרב לבית ועוצר. כמו כן, שמענו קולות של טנקים. לאחר מכן, שמענו שהבולדוזר מתחיל להרוס את חדר האורחים. החדר הוא יחידה נפרדת שנמצאת בחצר, ליד הכניסה, בצדו הצפוני של הבית. הסתכלתי מבעד לחלון שפונה לכיוון חדר האורחים והחצר כדי לראות מה הבולדוזר עושה. חשבתי שהוא הולך להרוס את הבית מעל לראשינו. חדר האורחים היה הרוס ואחד הטנקים פתח עליי באש. הכדורים פגעו בעמוד בטון. התכופפתי וזחלתי לכיוון החדר הסמוך, בו היו בני משפחתי. ביקשתי מהם לצעוק ואמרתי להם שהצבא הורס לנו את הבית. בני המשפחה התחילו לצעוק ולקרוא לעזרה, אך אף אחד מהשכנים לא בא לעזור לנו.

כעבור כמה דקות, שמעתי קול מדבר עברית ברמקול. הקול הגיע מהרחוב האחורי, מהצד הדרומי, אך לא הבנו כלום. לאחר מכן קראו לנו ברמקול בערבית ודרשו מאתנו לצאת מהבית. היינו בטוחים שהצבא מתכוון להרוס את כל הבית. יצאתי עם בני משפחתי, כשאני תומך באבי ואמי החולים. יצאנו כולנו לרחוב. ראיתי ארבעה טנקים עומדים מול הבית. אחד מהם עמד קרוב יותר אלינו, מעל להריסות חדר האורחים. ליד הטנקים עמד בולדוזר צבאי ענק. החיילים, שעמדו מול הבית, דרשו מאתנו לחזור פנימה. התחלנו ללכת, אבל כשעמדנו מול הדלת, החיילים שעמדו מאחורי הבית הורו לנו לגשת אליהם. היינו מבולבלים, לא ידענו אם לצאת מהבית או להיכנס אליו. כעבור כמה דקות, בהן עמדנו מול הבית, החיילים שממול הרשו לנו ללכת לרחוב האחורי.

בדרך לרחוב האחורי, אמי נפלה על הארץ. היא נראתה תשושה ולא יכלה ללכת עוד. החזקנו בה, אני ואבי, והלכנו. אמי והילדים צעקו. החיילים דרשו מאתנו ברמקולים למהר ולהגיע אליהם תוך חמש דקות, אחרת הם יירו בנו. הירי לא פסק מתחילת האירוע. הגענו לצד הדרומי וראינו בולדוזר נוסף ועוד

שלושה טנקים. היו שם כמה שכנים, בהם נשים, ילדים וצעירים, שהצבא החזיק בחלקת אדמה השייכת לאבו חיטאב. כשהגענו למקום בו עמדו החיילים, אחד מהם קרא לי. כשהלכתי לכיוונו, אחד הטנקים ירה מעל לראשי. החייל אמר לי שישנו פצוע בתוך ביתי ודרש ממני להביא אותו חי או מת תוך חמש דקות. הוא הוסיף: "אם לא תביא אותו, נירה בך ובבני המשפחה שלך ונהרוס לך את הבית". הירי עדיין נמשך מעל לראשי והשכנים צעקו. החייל הזה דיבר אליי ברמקול בעברית כשהוא על הטנק. שכנו, אחמד עבד אל-קאדר אבו עמרה, שעבד בעבר בישראל ויודע עברית טוב, תירגם לי את דבריו של החייל.

חזרתי לביתי באותה דרך שבאתי. כשהגעתי לרחוב, אחד הטנקים שהיה מול הבית ירה מעל לראשי. עמדתי מבולבל ומפוחד. לא ידעתי אם לחזור או להכנס לבית אבל החייל הוציא את ראשו מתוך הטנק וסימן לי בידו שאכנס לבית. נכנסתי פנימה והתחלתי לחפש בבית ובחצר על פי ההוראות של אחד החיילים שעמד על טנק מול הבית. הוא סימן בידו לכיוון מיכל מים שעליו מונח שובך יונים ואמר לי שהבחור המבוקש נמצא שם. כשהגעתי למקום, דרש ממני החייל, בערבית עילגת, להביא את המבוקש חי או מת.

ראיתי בחור פצוע בראשו ובאחת מרגליו. הודעתי לפצוע על דרישת החיילים. הבחור סירב לצאת וראיתי שיש בידו רימון. פחדתי וחזרתי לחיילים שהיו מאחור. החייל שהיה בטנק שמול הבית הורה לי לחזור לפצוע, אך אני המשכתי ללכת לכיוון החיילים. החייל שדרש ממני לחזור לפצוע ירה מעל לראשי. הגעתי אל החיילים ואחד מהם שאל: "למה לא הבאת אותו?", ענית: "יש לו ביד רימון ואני מפחד למות". החייל הורה לי לחזור. הסברתי לו שאני חולה סוכרת ואיני יכול לסבול את מראה הדם. אישתי אמרה לו שאני עלול להתעלף אם אראה דם. החייל הורה לה לשתוק ואיים שישלח אותה ואת אמי להביא את הפצוע. החייל דרש מהשכן שלי, אחמד אבו עמרה, ללכת אתי להביא את הפצוע. החייל דרש מאתנו לקפוץ מעל גגות הבתים שנמצאים מאחורי ביתי ולא ללכת באותה דרך. קפצתי מעל גדר של בית סמוך לביתי וכמעט נפלתי. אחמד קפץ יחד אתי. החיילים שהיו בצד השני ירו מעל לראשינו.

הגעתי לגדר תיל שמונחת מעל גדר אבן, אך לא הצלחתי לקפוץ מעליה בשל משקלי הכבד. אחמד הצליח לקפוץ והחיילים הכריחו אותי לעבור מסביב לגדר. אחמד הגיע לפצוע, דיבר איתו והודיע לו על דרישת החיילים. הבחור לא הצליח להוציא מילה ולענות לנו. הוא איבד כמות גדולה של דם. אחמד אמר לחיילים שהיו מעל הטנק מול הבית שהבחור מת ואינו עונה לנו. חייל דרש מאתנו להביא אותו חי או מת. אחמד השיב שהוא לא יכול להביא אותו כי יש בידו רימון. הירי מעל לראשינו המשיך. החייל דרש מאחמד להוריד את השובך שעל המיכל שמאחוריו שכב הפצוע. אחמד לא הצליח להרים את השובך ודחף אותו בכוח. בשלב הזה, אני עמדתי על אבן, מאחורי גדר אבן המפרידה בין ביתי לבין הבית הסמוך, מרחק של כמטר וחצי מהמקום. יכולתי לראות ולשמוע כל מה שהתרחש. החייל הורה לאחמד להזיז את המיכל. אחמד ענה לו שהוא אינו יכול כי זה לא הבית שלו אלא הבית שלי וסימן בידו לעברי. החייל דרש ממני להזיז את מיכל המים. קפצתי מעל לגדר וניסיתי להזיז את המיכל, אך לא הצלחתי. החייל דרש ממני להתרחק ואמר: "המיכל מסתיר אותו (הוא התכוון לפצוע). תתרחק, אנחנו רוצים לירות בו". אמרתי לחייל: "הוא לא תרנגולת שתהרוג אותו. קחו אותו וטפלו בו, אולי הוא עדיין חי". אחמד ואני התרחקנו וחזרנו לרחוב האחורי. אני הייתי ממוטט לגמרי ונשענתי על אחמד כשהלכנו."

ראו ע/ 21, עמ' 4.

חוסאם סלים סובוח

10. מר סובוח הוא בן 27, נשוי ואב לשני ילדים ועובד כפועל. מר סובוח ומשפחתו מתגוררים במחנה הפליטים אלפארעה שבאזור טובאס. ביום 2.9.2002, בסביבות השעה 2:00 לפנות בוקר, אולץ מר סובוח על ידי כוח צבאי לנקוש בדלת שכנים ולבקש מאנשים בתוך הבית לצאת החוצה:

"ביום שני, 2.9.02, בסביבות השעה 02:00 לפנות בוקר, הגיעה לביתי קבוצת חיילים. החיילים דפקו בדלת ביתי בזמן שצפיתי בטלוויזיה. הסתכלתי מבעד לחלון וראיתי קבוצה גדולה של חיילים ישראלים. הודעתי לאישתי שזה הצבא וביקשתי ממנה להחליף את בגדי הלילה. החיילים התחילו לצעוק ולדפוק בדלת בכוח רב. פתחתי את הדלת ואחד החיילים הורה לי לצאת. אמרתי לו כי אישתי מתלבשת אך הוא אמר: "צא במהירות". אמרתי לחייל שיחכה שאתלבש, אך הוא לא הרשה לי והבנתי

כי החיילים באו כדי לעצור אותי. רציתי להיכנס פנימה כדי לראות את ילדיי לפני שאצא. לכן, אמרתי לחייל שאני נכנס כדי להביא כוס מים, אך הוא סירב.

החיילים בדקו את תעודת הזהות שלי ולקחו אותי אתם בלי להיכנס לביתי. היו שם כחמישים עד שישים חיילים ישראלים. הם נראו מפחידים ולא הרשו לי לדבר אתם. הם הוליכו אותי לפנייהם לכיוון הבתים שנמצאים מאחורי ביתי, במרחק של כ-15 מטרים אל תוך המחנה. כשהגענו לביתו של תאופיק זקי (אבו אמיר), המפקד דרש ממני שאגש לבית ואגיד לבני המשפחה לצאת החוצה. היינו במרחק של כשבעה מטרים מבית השכן. סירבתי ללכת כי החיילים כוונו את נשקיהם אל הבית והמצב היה מפחיד נורא. זאת הפעם הראשונה שאני כל כך מפחד מהצבא הישראלי. הם היו רציניים מאוד, יותר מבפעמים קודמות שראיתי אותם.

ביקשתי מהמפקד שישלח איתי חייל עד דלת הבית ואמרתי שלא אלך לבד. חשבתי שאחד החיילים יירה בי אם אלך לבדי, במיוחד משום שלא ידעתי מה מתרחש בתוך ביתו של תאופיק, שכני. המפקד הסכים ושלח חייל שהלך מאחוריי. כשהגעתי לדלת הראשית ודפקתי, החייל חזר אחורה במהירות והשאיר אותי לבדי בפתח הבית. שכני פתח את הדלת והודעתי לו כי החיילים דורשים ממנו לצאת מהבית יחד עם כל בני המשפחה. כעבור כשלוש דקות, בני משפחתו של תאופיק יצאו החוצה. המפקד הישראלי קרא לי, נתן לי את תעודת הזהות שלי ודרש שאחזור לביתי במהירות.

למחרת בבוקר נודע לי כי החיילים השתמשו בשכני תאופיק כדי לקחת אותם לביתו של שכנו, סלאח אל-יאסידי, שנעצר באותו הלילה.

ראו ע' / 21, עמ' 6.

תאופיק זקי סלאח

11. מר סלאח הוא בן 42, נשוי ואב לשישה ילדים, העובד כטבח. מר סלאח ומשפחתו מתגוררים במחנה הפליטים אל-פארעה שבאזור טובאס. ביום 2.9.2002, בסביבות השעה 2:30 לפנות בוקר, אולץ מר סלאח, באיומי רובה של הכוח הצבאי, לצעוד לכיוון בית

שכניו, לנקוש בדלת ולבקש שדיירי הבית יצאו החוצה. הכוח הצבאי עמד כל הזמן מאחורי מר סלאח, וציווה עליו מה לעשות:

"ביום שני, 2.9.02, בסביבות השעה 02:30 לפנות בוקר, התעוררתי לשמע קולות מוזרים סביב ביתי. קמתי ממיטתי, הסתכלתי מבעד לחלון וראיתי חיילים ישראלים. הם דיברו עברית, והצלחתי להבין מה הם אומרים. ביקשתי מאישתי, אום אמיר, לקום והודעתי לה שיש חיילים ישראלים סביב הבית. לאחר זמן קצר שמעתי דפיקות בדלת הראשית של הבית. כשפתחתי את הדלת, ראיתי בפתח את שכני, חוסאם סלים סובוח. השכן אמר לי שהצבא הישראלי מכתר את כל השכונה ושהחיילים דורשים שאצא מהבית יחד עם בני המשפחה. הוא הוסיף שאני צריך להדליק את כל האורות בפנים ולפתוח את כל הדלתות במהירות ושאם אתעכב החיילים יירו על הבית.

עשיתי מה שנדרש ממני ויצאנו, אני ובני המשפחה, החוצה. החיילים דרשו מאתנו להרים את הידיים למעלה ולעמוד ליד הדלת הראשית, בחוץ. אחר כך הם דרשו את תעודת הזהות שלי ושאלו אותי על הבתים הסמוכים לביתי. כשהצבעתי על ביתה של משפחת אבו וודיע, ראיתי את החיילים, פניהם צבועים בצבעי הסוואה, מורים לשכני חוסאם לחזור לביתו. אחד החיילים כיוון עליי מאחור את נשקו, בלי לגעת בי, ודרש ממני ללכת לפניהם לביתו של אבו וודיע. כשהגענו לבית, שנמצא במרחק של כעשרים מטרים, החיילים דרשו ממני לדפוק על דלת הבית. בדרך לביתו של אבו וודיע החיילים צעקו עלי והזהירו אותי לא לעשות כל תנועה שלא תמצא חן בעיניהם. החיילים דרשו ממני לדפוק בדלת הבית בן שתי הקומות ולדרוש מהדיירים לצאת החוצה. הם דרשו שאגיד להם לפתוח את כל הדלתות והחלונות ולהדליק את האורות בכל הבית. הם היו יותר מארבעים חיילים והיו מפחידים נורא. פחדתי לדבר אתם.

דפקתי בדלת בית משפחתו של אבו וודיע ונערה בת עשרים פתחה את הדלת. אמרתי לה שהצבא מכתר את השכונה ודורש מכולם לצאת החוצה ללא יוצא מן הכלל. אז יצא בנו של אבו וודיע, סאלח, בן השלושים. אמרתי לו לפתוח את כל הדלתות והחלונות ולהשאיר את הבית מואר. כעבור כשלוש דקות, כולם יצאו החוצה, כולל הילדים שישנו. אחד החיילים החזיר לי את תעודת הזהות, דרש ממני לחזור לביתי ואמר לי שהמשימה שלי

הסתיימה. כחמש דקות לאחר נסיגת הצבא נודע לי כי החיילים
עצרו את אחד מבניו של אבו וודיע, סלאח, בן ה- 25.

ראו ע' / 21, עמ' 6.

מחמוד נארמי אבו עררה

12. מר אבו עררה הוא בן 69, נשוי ואב לעשרה ילדים, העובד כחקלאי. הוא משפחתו מתגוררים באלעקבה שבאזור טובאס. ביום 2.9.2002, בסביבות השעה 2:00 לפנות בוקר, אולץ מר אבו עררה על ידי כוח צבאי לצעוד לפניו ולנקוש על דלת בית שכן ולבקש יציאת אנשים מתוך הבית, לא לפני שהכוח הצבאי יידה אבנים על דלת ביתו והכריח אותו להתפשט בפני הכוח הצבאי:

"ביום שני, 2.9.02, ישנתי על גג ביתי שבמרכז הכפר אל-עקבה. בסביבות השעה 02:00 התעוררתי לשמע קול מכוניות בתוך השכונה. הסתכלתי מגג הבית. ראיתי עשרות חיילים ישראלים מכתרים את השכונה ושמעתי אותם קוראים לשכני, מוחמד מוסטפא נארמי אבו עררה, לצאת מהבית. לאחר מכן החיילים קראו לו ברמקולים ויידו אבנים על ביתי ועל ביתו של מוחמד. כתוצאה מכך, נשברו זכוכיות החלונות הקדמיים של שני הבתים.

לאחר מכן, החיילים דפקו בכוח בדלת ביתי. פחדתי נורא כי הם יידו אבנים על הדלת. החלטתי לפתוח להם, אך בזהירות. כשפתחתי את הדלת, החיילים דרשו ממני להוריד את בגדיי, למרות שאני איש זקן. הורדתי את בגדיי והחיילים הורו לי להסתובב. אחר כך הם הרשו לי להתלבש ודרשו ממני לגשת למפקד, שחיכה במרחק של כארבעים מטרים ממני. שלושה חיילים התלוו אליי.

המפקד דרש ממני לגשת לביתו של מוחמד אבו עררה ולדרוש ממנו לצאת מביתו מיד. המפקד הזהיר אותי שאם מוחמד לא יצא, החיילים יפרצו לבית ויהרגו אותו בפנים. הלכתי לכיוון ביתו של מוחמד, בן ה-22, בליווי שלושת החיילים. דפקתי בדלת הבית ומוחמד יצא מיד. הודעתי לו כי הצבא מכתר את האזור ושהחיילים דורשים ממנו לצאת מהבית, אחרת יפרצו לתוכו. מוחמד יצא אליהם והחיילים שהתלוו אליי דרשו ממנו להוריד את בגדיו העליונים ולגשת למקום שהמפקד חיכה בו. לאחר מכן, אחד החיילים דרש ממני להביא את בגדיו של מוחמד.

החיילים קשרו את ידיו של מוחמד ולקחו אותו אתם. הם הורו לי לחזור הביתה וכשראו אותי מסתכל מאחורי הדלת, הם צעקו עליי. החיילים לא עזבו את המקום עד שסגרתי את הדלת."

ראו ע/ 21, עמ' 7.

שאפע מחמוד ג'אנם

13. מר ג'אנם הוא בן 41, נשוי ואב לשישה ילדים, העובד כמורה. מר ג'אנם ומשפחתו מתגוררים בכפר קוד שבאזור ג'נין. ביום 2.9.2002, בסביבות השעה 4:00 לפנות בוקר, אולץ מר ג'אנם על ידי כוח צבאי לצעוד לפניו, לנקוש על דלת שכנים, ולבקש את יציאת אחד משוכני אותו בית:

"אנחנו מתגוררים בכפר קוד, סמוך לבאר המים המערבית. ביום שני, 2.9.02, בסביבות השעה 02:00 לפנות בוקר, התעוררתי לשמע קולות סביב הבית והייתי בטוח שאלה קולות של טנקים וכלי רכב. שאר בני המשפחה ישנו. הסתכלתי מבעד לחלונות הבית וראיתי מספר גדול של חיילים וכלי רכב צבאיים וטנקים.

בסביבות השעה 04:00 בבוקר, שמעתי את קולו של שכני, איבראהים א-שייח' חסן, קורא לי. הוא דפק בדלת ביתי. שאלתי מה רצונו והוא אמר שהצבא רוצה אותי. פתחתי את דלת הבית וראיתי שלושה חיילים מכוונים עליי את כלי הנשק שלהם. הם עמדו במרחק של שלושה עד ארבעה מטרים דרומית לדלת הבית. זה היה מראה מפחיד. אחד החיילים, כנראה המפקד, דרש ממני את תעודת הזהות. עניתי לו שתעודת הזהות שלי בפנים וניסיתי לחזור פנימה כדי להביא אותה. אבל החייל אמר שאבקש ממישהו בפנים שיביא את תעודת הזהות שלי. ביקשתי מאישתי, אותה הערתי קודם לכן, שתביא את תעודת הזהות והמפקד לקח אותה ממני.

הוא התחיל לשאול אותי שאלות כשאני עומד בפתח הבית. הוא שאל אותי על שכני ואז שאל היכן נמצא ביתו של מחמוד, האחייך שלי. הצבעתי על הבית והמפקד שאל אותי על עיסוקו של האחייך. עניתי לו כי הוא מודד ועובד בג'נין. המפקד דרש ממני להתלוות לחיילים אל ביתו של מחמוד. שלושה או ארבעה חיילים הלכו אחריי כשהם מכוונים עליי את כלי הנשק שלהם.

הלכתי כחמישים מטרים עד שהגענו לביתו של מחמוד. בדרך לשם ראיתי מספר גדול של חיילים, אני חושב שהיו יותר מחמישים. הם התפזרו מתחת לעצים ובפינות הבתים הסמוכים לביתו של מחמוד. החיילים היו בכוננות ואצבעותיהם היו על ההדק.

דפקתי בדלת ביתו של מחמוד. חמותי, שהתארכה אצלו באותו לילה, ענתה לי. ביקשתי ממנה שתבקש ממחמוד להתלבש ולצאת, כי הצבא רוצה אותו. החיילים עמדו מול הבית ודרשו ממני לשבת ליד קבוצת שכנים שהחיילים הוציאו קודם לכן. התיישבתי במקום עליו הצביעו החיילים. במקום כבר היו כמה מתושבי השכונה שהחיילים הוציאו קודם לכן: עז א-דין מוחמד ר'אנס, בן ה-38, אישתו, פאיזה ר'אלב ר'אנס וילדיהם; אשה בת שבעים ומוחמד איבראהים ר'אנס, בן ה-65, ואישתו. מוחמד ר'אנס הוא משותק ויושב בכסא גלגלים. החיילים הורו גם לצעיר נוסף שהיה על גג ביתו לרדת ולשבת במקום.

הצבא עיכב אותי במשך כחצי שעה ולאחר מכן המפקד שלקח את תעודת הזהות שלי החזיר לי אותה ומחק את שמי מהנייר שבידו. לאחר שהטנקים, כלי הרכב הצבאיים והחיילים שהתפזרו במקום נסוגו מהאזור, חזרתי לביתי."

ראו ע/ 21, עמ' 8.

ח'אלד אבראהים קמיל

14. מר קמיל הוא בן 39, נשוי ואב לשלושה ילדים, העובד כפקיד בעירייה של ג'נין. הוא ומשפחתו מתגוררים בשכונת א-סיבאט בג'נין. ביום 9.11.2002, בסביבות השעה 4:00 לפנות בוקר אולץ מר קמיל על ידי כוח צבאי לקרוא לשכניו לצאת החוצה: "ביום שבת, 9.11.02, בסביבות השעה 04:00 בבוקר, אישתי, סוהא, העירה אותי. היא אמרה לי שיש צבא בסמטה. קמתי מהמיטה וביקשתי ממנה להכין תה ואת הארוחה כרגיל. הייתי בשקט והקשבתי כדי לדעת אם הצבא אכן באזור. שמעתי אנשים מדברים עברית בקול חלש. שמעתי גם צעדים. כעבור כחמש דקות, אירע פיצוץ גדול מחוץ לבית. חלק מהרסיסים חדרו לתוך הבית דרך חלון המטבח, וקנקן התה ומגש האוכל נפלו. התחלתי לצעוק: "ילדים! ילדים!" והדלקתי את האור. החיילים החלו לדפוק בדלת הבית בכוח ולצעוק שאפתח. הם צעקו וקיללו בגסות. פתחתי את הדלת וראיתי יותר מעשרים

חיילים עומדים בפתח. כ-15 חיילים נכנסו במהירות כשהם צועקים ומכוונים עלינו את רוביהם. החיילים צעקו: "כנס פנימה, כנס לבית!" והכניסו אותנו לתוך חדר השינה. בני ישן על הרצפה. הרמתי אותו במהירות ומסרתי אותו לאמו.

החיילים התפזרו בבית וערכו בו חיפוש. הם התנהגו בברוטאליות. הם חיפשו בכל מקום, בארונות, במיטה. החיפוש בתוך חדר השינה נמשך כחמש דקות. באותו זמן, חיילים אחרים ערכו חיפוש במטבח, בחדר האורחים ובשירותים. כשהחיפוש הסתיים, החיילים דרשו ממני ומהילדים להישאר בפנים. חלק מהם יצאו מהבית וחלק נשארו בפנים. כעבור דקה או שתיים, המפקד וכמה חיילים חזרו ודרשו ממני לבוא אתם. הם לקחו אותי החוצה והובילו אותי לאמצע הסמטה המובילה לבית. המפקד שאל אותי אם אני יודע למה הם פה, והשבתי שלא. הוא שאל שוב ואמרתי שאני לא יודע. אחר כך הוא שאל על האיש שמתגורר בבית מול הבית שלי. אמרתי שאני יודע שהבית הזה הושכר לאיש ואישתו. הוא אמר לי לתאר את האיש והאישה ואמרתי שהם כמו שאר האנשים. המפקד אמר: "אתה יודע מי גר פה. אתה שקרן. אתה יודע מי גר פה. אתה רוצה להרוס את ביתך כמו ידיך?"

לאחר וויכוח שנמשך כרבע שעה, בסביבות השעה 04:30, המפקד אחז בידי וחייל אחר דחף אותי. הם אילצו אותי להיכנס לבית של השכן. אחד החיילים אמר לי: "שב פה". הוא הורה לי להפנות את פני לקיר. המפקד חזר ואמר לי: "אתה אומר שפה גרים איש ואישתו. אני לא רואה שום דבר חוץ ממחשב. הבית ריק". הוא חזר ושאל אותי על בעלי הבית. הוא שאל איך האישה נראית, אם היא גבוהה או נמוכה ומה היא לובשת. עניתי לו שהיא מתלבשת כמו אישתי ושהיא באותו גובה. הוא נזף בי: "אתה שקרן" ושאל שוב מה גובהה. אמרתי שהיא קצת יותר גבוהה ממני. המפקד קילל אותי, איים להרוס את ביתי ואמר: "אתה רוצה להרוס את ביתך? אתה רוצה לגור באוהל? אנחנו נהרוס את הבית".

המפקד הוציא מכיסו תמונה מעיתון. הוא שאל אותי: "מי האיש בתמונה הזאת?" אמרתי שאני לא יודע. בתמונה היה איש עם זקן. הדגשתי שמעולם לא ראיתי את האיש בתמונה. המפקד והחיילים שהיו אתו חזרו ואיימו עליי. הם קיללו אותי כל הזמן. לאחר מכן, המפקד דרש ממני לשבת בפינה בחדר

בביתו של השכן. בחדר היו שבעה או שמונה חיילים. הם ערכו חיפוש בחדר ובניירות שהיו בו. מדי פעם, הם איימו לעצור אותי ולהרוס את ביתי.

לאחר מכן, המפקד הגיע והצביע על חלק קיר שהיה מרוצף באריחי קרמיקה ועל הכיור. הוא שאל אותי מה זה והשבתי שזה כיור. החיילים הוציאו אותי מהבית ושמעתי פיצוץ. לאחר מכן הם החזירו אותי פנימה והתברר לי שהקיר היה בעצם דלת שמאחוריה יש חלל חשוך. המפקד שעמד שם שאל אותי מה זה החלל הזה ואמרתי שאני לא יודע. חייל אחז בידי והתקרב לקיר שהופצץ כך שיכולתי לראות מה יש מאחוריו. המפקד שאל מה אני רואה. אמרתי שאני רואה מזרונים וכיסויים. החיילים היכו אותי והמפקד אמר שאני משקר. הוא שוב אמר: "אתה רוצה להרוס את ביתך במו ידיך?". המפקד משך אותי אחורה ואמר לי: "אנחנו רוצים שתיכנס פנימה, תקרא לאיזו ותגיד לו שעדיף לו לצאת, כי אם לא ייצא, אנחנו נהרוס את הבית שלו ואת הבתים הסמוכים". עברתי את הקיר והלכתי שניים או שלושה מטרים. שאלתי את המפקד מה להגיד ולמי לקרוא. דיברתי בקול רם בכוונה כי רציתי שמי שנמצא בפנים לא יירה בי. המשכתי ללכת פנימה ועמדתי ליד הפתח של החלל. היה חשוך מאוד ולא יכולתי לראות כלום. אחד החיילים עמד ליד הריסות הקיר שהצבא פוצץ, כשהוא מכוון עליי את נשקו. קראתי לאיזד. ביקשתי ממנו לצאת החוצה ואמרתי: "איזד, הם הולכים להרוס את הבית, הסגר את עצמך". לא ראיתי אף אחד ואף אחד לא ענה לי. אמרתי לחיילים שאף אחד לא עונה לי. החייל הורה לי להמשיך לקרוא לאיזד.

באותם רגעים, שמעתי מאחורי קול של אישה: "איזד צא, הסגר את עצמך". היא קראה לו ובכתה. החיילים דרשו ממני ומהאישה להמשיך לקרוא לאיזד והתחילו לצעוק ולקלל. שמעתי את החיילים מורים לה לקרוא לבעלה. הם הורו לה גם להסיר את המטפחת מעל ראשה ולהוריד את השמלה. האישה המשיכה לבכות וצעקה בקול גבוה יותר: "איזד, צא, אחרת יפגעו בי, שלא יעשו לי משהו ושלא יהרגו אותך". האישה קראה לבעלה בזמן שאני עמדתי בפתח החלל. חזרתי אחורה. כשהמפקד ראה אותי, הוא דרש שאגש אליו. הוא לקח אותי לחדר שבו ישבתי כשהוכנסתי לבית ושם ראיתי את האישה. היא לבשה מכנסיים וחולצה ירוקים. לא הייתה לה מטפחת על הראש והיא לא לבשה שמלה. המפקד שאל אותה על נשק

וחומר נפץ והיא אמרה שאין. לפי מה שהבנתי, הוא שאל אותה על אקדח ורימוני יד. אחר כך, אחד החיילים הגיע למקום וקשר את ידי באזיקים מלפנים. ביני ובין המפקד התפתח וויכוח. הוא טען שראיתי מה יש בפנים ואני אמרתי שלא. המפקד אמר לי: "ראית את איאד, אבל הוא איים עליך בנשק. אתה משקר".

שלושה חיילים גררו אותי מחוץ לביתו של איאד והעבירו אותי לבית השכן, אבו סמיר א-סוקי. כעבור כדקה אחת, החיילים הביאו לשם גם את האישה. כשנכנסתי לביתו של אבו סמיר א-סוקי, שנמצא סמוך לביתו של איאד, ראיתי שכן אחר, מוחמד א-סוקייה. הוא ישב על הרצפה. ידיו היו קשורות ועיניו היו מכוסות. אחד החיילים כיסה את עיניי והורה לי לשבת על הרצפה. הם לקחו את אישתו של איאד והושיבו אותה לידי. זיהיתי שזו היא מקולה ומהבכי שלה. השעה הייתה בסביבות 05:00 בבוקר.

כשהייתי בתוך ביתו של אבו סמיר, שמעתי קולות של בולדוזרים, פיצוצים ותנועה של כלי רכב וחיילים בשכונה. היו חיילים שנשארו אתנו בתוך ביתו של אבו סמיר א-סוקי. כמה חיילים אמרו לי: "אנחנו נהרוס את הבית שלך. הנה הבולדוזרים הורסים את הבית שלך. אנחנו נכלא אותך 15 שנים". שמעתי גם קולות של ירי אינטנסיבי. חייל נכנס לבית והודיע לאישתו של איאד שבעלה נהרג. היא התחילה לצעוק ולבכות. אחד החיילים דרש ממנה ללכת לראות את בעלה. הוא לקח אותה החוצה. האישה חזרה כעבור שתי דקות כשהיא בוכה וצועקת בקול רם. כשהיא נכנסה, אחד החיילים שאל אותה אם היא ראתה את בעלה. היא אמרה שהיא לא ראתה אותו ולא רוצה לראות אותו."

ראו ע' /21, עמ' 9 – 10.

פניות למשיבים

15. ביום 28.8.2002 וביום 12.9.2002 פנה העותר מס' 5 לצבא וביקש את התייחסותו למקרים המפורטים לעיל של שימוש הצבא באוכלוסיה אזרחית לצרכים צבאיים בדרך של "מגן אנושי" או כבני ערובה או באמצעות "נוהל שכן", האסורים כולם על פי צו בית המשפט הנכבד מיום 18.8.2002. עד לכתיבת בקשה זו, הצבא טרם השיב לפניות אלה.

רצ"ב פניות העותר מס' 5 כנספח לבקשה שסימנו ע' /22.

16. הצבא מצא לכונן להגיב באופן כללי על דו"ח העותר 5 (ע/21) וציין שם כי "אשר למקרים המוזכרים בדו"ח בצלם – מקרים אלה נמצאים בבדיקה ותחקור. ממצאי הבדיקה יועברו לגורמים המוסמכים על מנת שיבחנו אותם ויקבעו האם נדרשים צעדים כלשהם."

ראו ע/21, עמ' 12.

17. המשיבים או מי מטעמם ממשיכים, אפוא, לבצע את אותן פעולות אסורות על פי צו בית המשפט הנכבד מיום 18.8.2002. הם כופים על אוכלוסיה אזרחית לבצע מטלות צבאיות, בניגוד למשפט הבינלאומי והישראלי המחייב את הצבא לא לעשות כן. המשיבים מסכנים את חיי אותם פלסטינים, בהם נעשה שימוש כ"מגינים אנושיים", בני ערובה, או במסגרת "נוהל שקן". המשיבים מייחסים תפקיד אינסטרומנטאלי לאוכלוסיה האזרחית הפלסטינית, תוך הפרת זכותם של אלה לחיים, חירות, כבוד, ויחס אנושי.

18. יוצא, שהמשיבים מפירים את צו בית המשפט הנכבד, לפחות במקרים שצויינו לעיל. המשיבים, אם כן, לא רק שהפרו כללים בסיסיים של המשפט הבינלאומי והישראלי, אלא הם אף אינם שועים לצו מפורש של בית משפט נכבד זה. המשיבים, למעשה, מערערים את אושיות שלטון החוק, ושמים את עצמם, ללא סמכות ובשררה, מעל לחוק. אין להשלים עם הפרה חמורה וכה בוטה לשלטון החוק.

19. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה זו.

מרואן דלאל, עו"ד
ב"כ העותרים

היום, 20 בנובמבר 2002